

توسعه پدافند غیرعامل در ورزش کشور (با رویکرد کیفی و کمی)

مینا ارجمند^۱

حمید جنانی^۲

محمد رحیم نجف^۳

جعفر برقی مقدم^۴

امیر دانا^۵

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی عوامل مؤثر بر توسعه پدافند غیرعامل در ورزش کشور بود. عرصه ورزش به علت گستردگی و جمعیت بالای درگیر در آن جز مراکز مهم از نظر پدافند غیرعامل است. الگوی پدافند غیرعامل مجموعه حوزه‌هایی که نیاز به برنامه‌ریزی و اقدامات پیشگیرانه و دفاعی در ارتقاء امنیت ورزش دارند را معرفی می‌نماید تا تأمین امنیت هیچ جنبه‌ای از ورزش مورد غفلت واقع نشود. ماهیت این پژوهش، اکتشافی و بنیادی با رویکرد کیفی/کمی است. از روش داده‌بنیاد که به صورت علمی به اکتشاف ابعاد پدیده موردتحقیق در پنج زمینه می‌پردازد، در بخش کیفی استفاده شد. از مطالعات کتابخانه‌ای و نظری موجود سؤال‌های نیمه‌باز و نیمه‌بسته‌ای تهیه شد. داده‌ها با ابزار مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با توجه به سطح اشباع نظری با ۱۳ نفر از متخصصان این حوزه در سال ۱۴۰۱ به روش نمونه‌گیری هدفمند جمع‌آوری شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA10 صورت پذیرفته است. در پایان پژوهش کیفی بر اساس مفاهیم کلیدی و الگوی پارادایمی، پرسشنامه‌ای با ۱۷۱ سؤال کوتاه تنظیم شد و پاسخ ۲۲۰ نفر جامعه آماری بخش کمی دریافت شد. داده‌های کمی در قالب تحلیل توصیفی داده‌ها، تحلیل عاملی و معادلات ساختاری تجزیه و تحلیل شد. نتایج کدگذاری منجر به شناسایی ۲۵۵ مفهوم اولیه ۲۴ مفهوم فرعی و ۱۷ مؤلفه اصلی گشت که در پنج حیطه عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها قرار گرفت. نتایج آزمون داده کمی که منتج از فرضیات برآمده از الگوی کیفی بود، کلیت الگوی پارادایمی را با اندکی اصلاحات مورد تأیید قرارداد. همچنین بخش کمی تحقیق حاضر نشان داد که تمامی مؤلفه‌های به دست آمده (انگیزشی، برنامه‌ریزی،

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز - ایران marjmand83@gmail.com

۲. استادیار گروه تربیت بدنی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

۳. استادیار گروه تربیت بدنی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

۴. استادیار گروه تربیت بدنی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

۵. استادیار گروه تربیت بدنی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران amirdana2010@gmail.com

توانمندسازی، رشد اجتماعی...) قدرت پیش‌بینی قوی در پیش‌بینی پدافند غیرعامل دارند ($P < 0.05$). با ایجاد و تسهیل این الگو و گام‌های توسعه‌ای نهایی می‌توان به تمامی ابعاد تأثیرگذار دست‌یافت تا در آینده با صلاح‌دید مسئولان به شرایط اجرا نزدیک شود.

کلیدواژه‌ها: پدافند غیرعامل، برنامه‌ریزی، توانمندسازی، رشد اجتماعی، ورزش

مقدمه و بیان مسئله:

پدافند (دفاع) در مفهوم کلی به دو بخش پدافند عامل و پدافند غیرعامل تقسیم می‌شود. پدافند عامل عبارت از رویارویی و مقابله مستقیم نظامی با حملات نظامی (کشور متخاصم) است (چالوک، ۱۳۷۸). پدافند غیرعامل شامل هر اقدام غیرمسلحانه‌ای است که موجب کاهش آسیب‌پذیری نیروی انسانی، ساختمان‌ها و تأسیسات، تجهیزات، اسناد و شریان‌های کشور در مقابل حملات نظامی گردد (چالوک، ۱۳۷۸). بایستی پدافند غیرعامل را با نگرشی جامع‌تر ملاحظه کرد و تمام عواملی را که می‌تواند زمینه‌ساز، تسهیل‌کننده و موجب ناامنی، تهدید، خسارت و بحران در یک جامعه یا کشور شود را به‌دقت موردبررسی قرارداد (حق جو، ۱۳۹۷). به‌عنوان نمونه توسعه نامتوازن، بی‌عدالتی، تبعیض و غیره، می‌تواند زمینه نارضایتی اجتماعی، آشوب، ناامنی، واگرایی، همراهی و همکاری با نیروهای بیگانه و معارض را فراهم کند. به‌خصوص اگر این احساسات و ناعدالتی‌ها با ارزش‌های جغرافیایی نظیر ناحیه جغرافیایی، قومیت، مذهب، زبان و ارزش‌های فرهنگی خاص مقارن شود، خطرات امنیتی و تهدید تمامیت ارضی فزونی می‌گیرد (زرقرانی و نورانی جنیدآباد، ۱۳۹۲). بدیهی است هرکدام از این آسیب‌ها می‌تواند تهدید جدی برای شهروندان، اقوام، ملت، نظام سیاسی و حکومت باشد. حال با توجه به این‌که کمتر از منظر پدافند غیرعامل به این نوع تهدیدات نگریسته شده است، برای آن اصول و ملاحظات نیز تدوین نشده است (حسین دوست و مؤمنی، ۱۳۹۷) ورزش پدیده‌ای است با ابعاد مختلف به ترتیبی که بخش قابل‌توجهی از جمعیت جهان به‌صورت ورزشکار حرفه‌ای یا آماتور، تماشاگر، مربی، سرپرست، مدیر، پزشک، واسطه، متخصص مالی، روانشناس، جامعه‌شناس و اقتصاددان ورزشی، برگزارکننده رویداد ورزشی، سرمایه‌گذار در امر پخش رویدادهای ورزشی، پشتیبان مالی، شرکت تبلیغاتی، سیاستمدار، وزیر، رئیس‌جمهور و غیره را درگیر خود کرده است (خداداد کاشی و کریم‌نیا، ۱۳۹۵). سرمایه‌گذاری در این عرصه می‌تواند شادابی و نشاط اجتماعی را به ارمغان آورد و باعث بالندگی و پویایی عرصه‌های مختلف و توسعه منابع انسانی کشور شود. توسعه ورزش همگانی و قهرمانی تأثیر قابل‌توجهی بر سلامت روانی و فیزیکی انسان‌ها و به‌ویژه کودکان، نوجوانان و جوانان کشور دارد (پاپی سوتیریادو، ورلد بوسخر، ۱۳۹۹) بی‌توجهی به تهدیدات جدی یا یک بحران فراگیر با توجه به جمعیت بالای درگیر در حوزه ورزش و دامنه تبلیغاتی و گستره رسانه‌ای وسیع آن در کشور می‌تواند به یک بحران و معضل جدی، اعتراضات وسیع و هنجارشکنی بزرگ برای جامعه ورزش، مردم و کشور تبدیل شود (خورشیدی و صادقی پور، ۱۳۹۶).

طبق سیاست‌های ابلاغی پدافند غیرعامل مقابله با انواع تهدیدات و تقلیل خسارات ناشی از حملات در تمام مراکز حساس، حیاطی و مهم کشور امری بسیار مهم و ضروری است (میرسمعی، ۱۳۹۵).

عرصه ورزش نیز به علت گستردگی و جمعیت بالای درگیر در آن جز مراکز مهم از نظر پدافند غیرعامل است. سال‌هاست برنامه‌های نظارتی و امنیتی با همکاری بخش‌های مختلف مانند نیروی انتظامی، ستاد بحران، هلال احمر و خود وزارت ورزش در بخش‌های مختلف ورزش برای ارتقای ایمنی و امنیت انجام می‌گیرد حتی در ساخت مکان‌های ورزشی اصول پدافند غیرعامل تا حدی اجرا می‌گردد. باوجود این، همه‌ساله شاهد اتفاقات ناگواری در عرصه ورزش هستیم که نشان از نبود سامانه همه‌جانبه در ایجاد امنیت کامل در ورزش دارد. به‌طور مثال اتفاقاتی مانند شکایاتی از عدم ایمنی در سالن‌ها و استخرها، اخبار دختر آبی، سوءاستفاده رسانه‌های معاند از قهرمانان ملی که روزی موجب خودباوری و غرور ملی جوانان بودند و اکنون به ابزاری برای اجرای برنامه‌های خود تحقیری علیه ایرانیان تبدیل شده‌اند و خودباوری، عزت و اعتماد به نفس ملت را نشانه رفته‌اند. همچنین وضعیت بد اقتصادی و معیشتی پیشکسوتان و مدال‌آوران ورزشی و مربیانی که عمرشان صرف اعتلای اهداف والای ورزش مانند ارتقای سلامت روانی و جسمانی جامعه و ایجاد حس خودباوری و وطن‌پرستی، جوانمردی و ... در آحاد مردم است و صدها واقعیت تلخ دیگری که باعث دلسردی جوانان از ادامه راه قهرمانان می‌شود و به‌نوعی توسعه و امنیت ورزش را از بین می‌برد و آرمان‌های آن را در جهت عکس و مضر در جامعه بکار می‌گیرد. در صورتی که بسیاری این مشکلات با مجموعه‌ای از برنامه‌هایی که بتوانند همه‌جانبه‌های ورزش را پوشش دهد، به‌راحتی قابل پیشگیری است. با توجه به اینکه تاکنون مقالات معدودی در داخل به بررسی برنامه‌های موجود برای مقابله با تهدیدات سخت و نرم در این عرصه عظیم پرداخته‌اند و به اعتقاد محقق شناخت مؤلفه‌های مهم و مؤثر برای داشتن برنامه‌هایی برای ایجاد و حفظ امنیت در ابعاد و لایه‌های مرتبط با جامعه ورزش، ضرورت بالایی دارد؛ از این رو محقق سعی دارد، با تدوین الگویی از توسعه پدافند غیرعامل در همه ابعاد ضروری ورزش کشور گامی در جهت ایجاد آمادگی و هوشیاری و فرهنگ‌سازی و ایجاد باور عمومی در خصوص ضرورت به کارگیری اصول پدافند غیرعامل در جهت توسعه و حفظ دستاوردهای ورزش کشور در برابر انواع تهاجمات دشمنان و بلایای طبیعی و غیرمنتظره در جامعه ورزشی بردارد.

۱. مبانی نظری

واقعیت این است که پدافند غیرعامل در ایران به‌عنوان موضوعی نسبتاً جدید مطرح است و از این رو در دهه‌های قبل کمتر به آن پرداخته شده است و از ادبیات غنی برخوردار نیست (اسکندری، ۱۳۹۰).

با نگاهی به ادبیات علمی پدافند غیرعامل در ایران متوجه این نکته می‌شویم که با تأسی از منابع غیرفارسی و لاتین، منابع فارسی نیز بیشتر در پدافند غیرعامل به تهدیدات سخت و جنگ و حمله نظامی تمرکز

داشته‌اند. تولید ادبیات علمی پدافند غیرعامل در گذشته در سطح جهان به دلیل فضای جنگ سرد با غلبه رویکردهای نظامی و دفاعی بوده است و حملات نظامی مهم‌ترین تهدید قلمداد می‌شده است. حال با پایان جنگ سرد و وقوع انقلابی شگرف در عرصه فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی ما شاهد بروز شیوه‌های جدید تهدید ملت‌ها و کشورها در قالب جنگ نرم هستیم. جنگ نرم با تهدید هویت، فرهنگ، الگوهای رفتاری و... عقاید، ارزش‌ها، آداب و سنت‌های اجتماعی و عناصر هویت ملی و... به‌وسیله ابزارهای خاص خود مانند رسانه‌های دیداری، شنیداری، مکتوب، اینترنت، فضای مجازی و... باعث سست شدن ارزش‌ها و هنجارهای بومی، تضعیف اعتقادات و آموزه‌های دینی، تعارض هویت قومی و ملی و... می‌شود (آذریان و قره‌باغی، ۱۳۹۸).

مهم‌ترین آسیب‌هایی که در جنگ نرم متوجه یک جامعه انسانی مانند ملت ایران است، عبارتند از سست شدن ارزش‌ها و هنجارهای بومی و ملی، تضعیف اعتقادات و آموزه‌های دینی، تغییر الگوی سبک زندگی ملی، الگوی مصرف و تضعیف عناصر هویت‌بخش ملی و بومی، تعارض هویت ملی و هویت قومی و تشدید واگرایی و تجزیه‌طلبی، تعارض و تضاد باورها، تشدید اختلافات مذهبی، تضعیف خصیصه‌های اخلاقی و معنوی ائمه، خودباوری، میهن‌دوستی، جهاد، رواج بدبینی و تضعیف اعتماد ملی، وفاق اجتماعی، همبستگی ملی، سرمایه اجتماعی، تهدید مشروعیت و مقبولیت نظام سیاسی (سازمان پدافند غیرعامل کشور، قرارگاه پدافند اقتصادی، ۱۳۹۴).

با توجه به اینکه ورزش پدیده‌ای اجتماعی است و هر پدیده اجتماعی می‌تواند به دلایل گوناگون تحت تأثیر عوامل خطرزا قرار گیرد و مشکلاتی را برای جامعه و کشور فراهم نماید؛ بنابراین جامعه ورزش نیز از مشکلات و خطراتی که آن را تهدید می‌کند و ممکن است درنهایت برای این جامعه فعال و پویا بحران ایجاد کند به دور نیست (شاه منصوری و مظفری، ۱۳۸۵).

بهرتر است از تجربیات کشورهای پیشرفته در این صنعت استفاده کرد و توجه نمود که چگونه در پی تجربیات ناموفق و ناکامی‌های بزرگی که در صنعت ورزش کشور خود داشته‌اند، با برنامه‌ریزی‌های دقیق پیشگیرانه تا حد بالایی موجب بهره‌وری توسعه و بالندگی ورزش خود گشته‌اند. درهرحال به سبب وجود جمعیت زیادی که با دنیای ورزش در ارتباط هستند نیاز به برنامه‌ریزی همه‌جانبه و مدیریت جدی برای پیشبرد و توسعه هرچه بهتر سازمان‌های ورزشی و به‌نوعی جامعه در راستای اهداف والای ورزش احساس می‌شود. همچنین با توجه به طمع دشمن برای ایجاد جنگ نرم در حوزه‌های گوناگون کشور علی‌الخصوص جامعه ورزش نباید از بروز بحران و یا سوءاستفاده دشمنان از فضاها و ظرفیت‌های جامعه عظیم ورزشی برای ضربه‌زدن به ملت و کشور غافل ماند. در چنین شرایطی نیاز به داشتن برنامه‌های جامع و راهبردی مدیریت بحران و پدافند غیرعامل برای نجات مردم و جامعه ورزشی و کشور در تمامی ابعاد مهم و ضروری به نظر می‌رسد. درواقع

با شناسایی ماهیت و نوع تهدید و همین‌طور شناخت حوزه‌های تهدید و بررسی محیط داخلی و خارجی، می‌توانیم به هدف اصلی پدافند غیرعامل یعنی افزایش پایداری ملی در تمامی عرصه‌ها برسیم (زرقانی و نورانی جنیدآباد، ۱۳۹۲).

ایجاد آشوب و بحران در اماکن ورزشی برآیندی از کارکرد عناصر و عوامل مؤثر در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جامعه است (ساماتاس، ۲۰۰۷: ۶). پاجانت و دوئل عقیده دارند بحران را نمی‌توان از یک منظر موردبررسی قرارداد؛ بلکه در ایجاد بحران، عوامل روانی، سیاسی، اجتماعی، ساختاری و مدیریتی نقش مهمی را ایفا می‌کنند (پاجانت و میتروف، ۱۹۹۲).

مرادی سیاسی و همکاران (۱۳۹۵) در ارائه الگوی عوامل تأثیرگذار بر امنیت رویدادهای ورزشی ایران به این نتیجه رسیدند عوامل مؤثر بر امنیت رویدادهای ورزشی در ۵ حوزه زیرساخت‌ها، فناوری‌ها، رسانه‌ها و تبلیغات، منابع انسانی و اقدامات فرهنگی قابل تقسیم‌بندی هستند. همچنین فرایند مدیریت امنیت انتظامی رویدادهای ورزشی شامل گام‌های مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات، سیاست‌ها و تدابیر انتظامی، سامانه مدیریت ورزشگاه، برآوردها، کنترل ترافیک و تعاملات و مشارکت بین سازمانی است. کشاورز و همکاران (۱۳۹۶) با بررسی به کارگیری راهبرد پدافند غیرعامل در تحلیل و مدیریت ریسک در پروژه‌های ملی به این نتایج دست یافتند که معیار مکان‌یابی پدافند غیرعامل در تحلیل و مدیریت ریسک، اولویت اول و آمایش دفاعی در اولویت دوم قرار دارد. تنظیم و برنامه‌ریزی کمی و کیفی یک موضع (مکان واحدهای خرد و کلان) با در نظر داشتن شرایط و عوامل سیاسی امنیتی، اقتصادی، اجتماعی، اقلیمی، نظامی و غیره در سطح کلان و وسیع است و مهم‌ترین ویژگی‌های آن نگرش همه‌جانبه مسائل، آینده‌نگری و دوراندیشی و نتیجه‌گیری‌های مکانی از محتویات راهبرد توسعه ملی است. مروی اصفهانی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی به تحلیل عوامل بحران در ورزش همگانی پرداختند. نتایج نشان‌داد ۹ عامل بحران‌زا در حیطه ورزش همگانی ایران وجود دارد که بر اساس اولویت ضعف برنامه‌ریزی، نگرش نامناسب جامعه، ضعف نیروی انسانی، ضعف هماهنگی، مشکلات زیرساختی، مسائل مالی، مشکلات ساختاری و قانونی، ضعف نظام ارتباطی و عملکرد ضعیف رسانه‌ها هستند. قنبری و حکاک‌زاده (۱۳۹۹) با بررسی عوامل مؤثر در بهبود قابلیت‌های فضاهای ورزشی در راستای توسعه امنیت شهری نشان‌داد مهم‌ترین عامل برای بهبود قابلیت‌های فضاهای ورزشی در راستای توسعه امنیت و عوامل نظارتی عوامل برنامه‌های فعالیتی عوامل دسترسی و عوامل آسایش بصری و محیطی بودند. سعیدی مجد و همکاران (۱۳۹۹) طی مطالعه شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر امنیت اماکن ورزشی پرداختند. نتایج نشان‌داد کنترل محیطی، کنترل ورودی‌ها، بررسی صلاحیت و اعتبارنامه افراد، سامانه‌های حفاظت فیزیکی، مدیریت ریسک، مدیریت امور اضطراری، ارتباطات کارکنان امنیتی، آموزش، محافظت در برابر مواد سمی، ساختار مکان ورزشی و اقدامات فرهنگی

عوامل مؤثر هستند. رضایی نیارکی، رضایی (۱۳۹۹)، در تحقیقی به اولویت‌بندی عوامل زمینه‌ای مؤثر بر تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران با رویکرد تحلیل سلسله‌مراتبی پرداختند. در یافته‌های پژوهش ۴ عامل استفاده از ابزارهای نوین نظارتی، توجه به زیرساخت‌ها، کنکاش محیط و حفاظت از مواد خطرزا شناسایی شد که اهمیت عوامل در تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران به یک اندازه نیست لذا نبایستی به یک اندازه موردتوجه واقع شوند. مرادی سپاسری و همکاران (۱۳۹۹)، عوامل مؤثر بر احساس امنیت فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران را بررسی کردند است. نتایج نشان‌داد احساس امنیت جانی، احساس امنیت اجتماعی و احساس امنیت اخلاقی از عوامل مهم در فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران است.

واسیلیوس^۱ و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه با هدف بررسی عوامل مؤثر بر اِمنی در مدیریت بحران نشان‌دادند توانایی رهبر گروه و اعضای گروه مدیریت بحران در تصمیم‌گیری‌های درست، داخلی و خارجی، نوع ارتباطات و بحران‌ها پیش‌بینی‌کننده سه مرحله مدیریت بحران (قبل از بحران، بحران و پس از بحران) است. از پیامدهای مدیریت می‌توان به نیاز به توسعه اجرای فرهنگی و تغییرات ساختاری، توانایی رهبر گروه در تصمیم‌گیری در شرایط اضطراری و طراحی مجدد راهبرد ارتباطی به‌منظور مدیریت مؤثر حوادث پویا و پیش‌بینی‌ناپذیر محیط امروزی اشاره کرد. پالوما^۲ و همکاران (۲۰۲۰) طی پژوهشی با عنوان تأثیرات پایدار همه‌گیری کوید ۱۹ بر کارآفرینی ورزشی دریافتند که ریسک‌پذیری و نوآوری پس از ظهور کوید ۱۹ به‌طور قابل‌توجهی افزایش یافته و رابطه بین کارآفرینی ورزشی و کیفیت خدمات در هر دو مرحله مثبت و قابل‌توجه است اما قبل از بحران قوی‌تر است. یحیی^۳ و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای به بررسی جامع ادبیات نظام‌مند از عوامل تأثیرگذار در مدیریت بحران پرداختند. مقالات استخراج‌شده بر اساس تأثیر آن‌ها بر مدیریت بحران در ۸ حوزه طبقه‌بندی می‌شوند. مهم‌ترین عوامل ارتباطات و رسانه‌های اجتماعی، دانش، حاکمیت، فناوری اطلاعات، برنامه‌ریزی راهبردی و نهادهای حرفه‌ای است. بااینکه دقیقاً مطالعه‌ای در زمینه موضوع موردبررسی پژوهش یافت نشد، ولی هرکدام از مطالعات صورت گرفته در بخش‌هایی از جامعه یا ورزش، در حوزه موردبررسی خود به جوانبی اشاره کردند که با برخی از جنبه‌های کشف‌شده برای توسعه برنامه‌های امنیتی و دفاعی پدافند غیرعامل در پژوهش حاضر همسو است.

۲. روش‌شناسی تحقیق

ماهیت این پژوهش، اکتشافی بنیادی با رویکرد کیفی/کمی است که از روش کیفی داده‌بنیاد و روش کمی استفاده شد. هدف پژوهش، دستیابی به الگوی پارادایمی بر اساس داده‌هایی است که با استفاده

1. Vassileios Tokakisa

2. Paloma Escamilla

3. Yahya Maresh H

از مصاحبه‌های عمیق و نظام‌مند و مطالعات نظری موجود گردآوری شده‌اند. از مطالعات کتابخانه‌ای و نظری موجود سؤال‌های نیمه‌باز و نیمه‌بسته‌ای برای انجام مصاحبه تهیه شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA10 صورت پذیرفته است. در این پژوهش، از طرح نظام‌مند اشتراوس و کوربین^۱ (۲۰۰۸) استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق حاضر در بخش کیفی شامل مدیران، کارشناسان آگاه، صاحب‌نظران و استادان دانشگاه، خبرنگاران و فعالان پدافند غیرعامل و متخصصین مدیریت ورزشی آشنا به موضوع پژوهش و مربیان، داوران و ورزشکاران حرفه‌ای رشته‌های مختلف ورزشی است. ابتدا با مطالعه کتابخانه‌ای و مرور نظام‌مند پژوهش‌های گذشته پیرامون موضوع پدافند غیرعامل و برخی طرح‌های ملی در حوزه ورزش از منابع جامع علوم انسانی، (جستجوگر سیمرغ و پایگاه‌های اینترنتی مگ ایران)، بانک اطلاعات نشریات و مجلات کشور، ایران داک، سایت پدافند غیرعامل کشور و بانک اطلاعات پایان‌نامه‌ها و پایگاه نشریات و اطلاعات خارجی متعددی استفاده شد که نهایتاً به طرح سؤالات نیمه‌باز و نیمه‌بسته‌ای برای انجام مصاحبه انجامید. سپس به بررسی موضوع تحقیق در بین سایر کشورهای پیشرو در توسعه ورزش پرداخته شد. در این کشورها مقوله پدافند غیرعامل عیناً و در ابعاد مورد مطالعه کشور ما وجود نداشت ولی تحت عناوین مشابهی مانند دفاع مدنی^۲ و مدیریت بحران مطالعات مشابهی در بخش‌های از ورزش کشور یا حوزه‌های دیگر صورت گرفته بود. نمونه‌گیری تا اشباع نظری مقوله‌ها ادامه یافت، در مصاحبه یازدهم هیچ‌کد جدیدی یافت نشد و برای اطمینان بیشتر کدگذاری تا ۱۳ مصاحبه ادامه یافت. بر طبق اصول نمونه‌گیری در پژوهش‌های نظری از نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. در نهایت با بررسی چندباره رونوشت مصاحبه‌ها و مطالعه عمیق‌تر مبانی نظری و تحقیقات پیشین توسط پژوهشگر و استادان دیگر نسبت به طراحی الگو اقدام گردید. در پایان پژوهش کیفی بر اساس مفاهیم کلیدی و الگوی پارادایمی، پرسشنامه‌ای با ۱۷۱ سؤال کوتاه تنظیم شد و پاسخ ۲۲۰ نفر جامعه آماری بخش کمی متخصصان، محققین، استادان و دانشجویان دکتری حوزه ورزش کشور دریافت شد. داده‌های کمی در قالب تحلیل توصیفی داده‌ها، تحلیل عاملی و معادلات ساختاری تجزیه و تحلیل شدند.

۳. تجزیه و تحلیل یافته‌ها

الف: یافته‌های بخش کیفی تحقیق

اهم یافته‌ها شامل کدگذاری باز، متمرکز، محوری و گزینشی است.

1. Strauss and Corbin
 2. civil defense

جدول ۱ ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در بخش کمی تحقیق

ردیف	نام و سمت	تاریخ تولد	تحصیلات	حوزه فعالیت	
				دانشگاهی	اجرایی
۱	احمد محمدولی، پژوهشگر حقوق ورزشی	-	دکتری حقوق قضایی	*	*
۲	عسگر قنبری، رئیس اداره تربیت‌بدنی، دانشگاه فنی حرفه‌ای تبریز	۱۳۵۲	دانشجوی دکتری	*	*
۳	سید علیرضا نقیعی، مدرس رسمی فدراسیون فوتسال، مشهد	۱۳۴۹	کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی	*	
۴	دکتر عباس خدایاری، عضو هیئت‌علمی دانشگاه کرج	۱۳۵۳	دکتری مدیریت ورزشی	*	
۵	محمد بداغی، رئیس هیئت بدمینتون همدان	۱۳۶۲	ارشد پدافند غیرعامل	*	
۶	صلاح دستوم، محقق و کارآفرین ورزشی، گیلان	-	دکتری مدیریت ورزشی	*	
۷	دکتر کبریا اقبالی، هست علمی دانشگاه آزاد تهران غرب	۱۳۵۸	دکتری مدیریت ورزشی	*	
۸	الهه حیدریان، مدیر گروه تربیت‌بدنی دانشگاه آزاد دماوند	۱۳۶۳	دکتری مدیریت ورزشی	*	
۹	دکتر علی فلسفی پشتیبانی شمال غرب، مدرس دانشگاه	۱۳۵۶	دکتری مدیریت	*	*
۱۰	علیرضا شهنسوار، عضو هیئت‌علمی دانشگاه آزاد تهران غرب	۱۳۴۰	دکتری مدیریت ورزشی	*	
۱۱	میثم چاله چاله مربی بدن‌سازی و مدرس دانشگاه پیام نور تهران	۱۳۵۹	دکتری فیزیولوژی ورزشی	*	
۱۲	دکتر علی کریمی اصل، معاونت پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و پرورش	۱۳۵۸	دکتری بیومکانیک ورزشی	*	*
۱۳	صادق انوریان، (مستول پدافند) کارشناس حراست آموزش و پرورش	۱۳۵۴	کارشناس ارشد روانشناسی	*	

۳-۱ کدگذاری اولیه و کدگذاری متمرکز

در مرحله کدگذاری اولیه، مفاهیم اولیه استخراج شدند. ابتدا مصاحبه‌ها به صورت بند به بند کدگذاری شد. سپس مفاهیم اولیه از این کدها استخراج گردید و در مرحله دوم، مفاهیم ثانویه از مفاهیم اولیه به دست آمدند. در مرحله کدگذاری متمرکز، کدهای ثانویه به دست آمد و نسبت به کشف مقولات عمده و طبقه‌بندی مفاهیم اقدام شد.

جدول ۲- نمونه‌ای از کدهای اولیه و کدبندی ثانویه (متمرکز)

کدبندی متمرکز	کد اولیه	نشانهگر
انگیزش	ایجاد انگیزه	P1, p3
	افزایش روحیه و امید	P2
	اطمینان	P4
	تشویق و ترغیب ورزشکاران	P3,P10
	افزایش اعتمادبه‌نفس	P3,P9
	افزایش نشاط	P9
	ایجاد حمایت‌های لازم	P10
	ایجاد مشوق و حمایت	P6
	توسعه زیرساخت فیزیکی	P1,P7
توسعه اماکن ورزشی	بهینه‌سازی فضاهای موجود	P1, P4, p6
	توسعه زیرساخت‌های ورزشی	P7
	استفاده از فضاهای چندمنظوره	P3
	توسعه اماکن ورزشی	P3, P4
	مدیریت فضاهای ورزشی	P4,P7
	طراحی اماکن ورزشی	P4
	توزیع عادلانه امکانات ورزشی	P5

۳-۲ کدگذاری محوری

در مرحله کدگذاری محوری، یکی از طبقه‌ها را به عنوان طبقه محوری انتخاب کرده، آن را تحت عنوان پدیده محوری در مرکز فرایند، مورد کاوش قرار داده و ارتباط سایر طبقه‌ها را با آن مشخص می‌کنند. سپس ارتباط سایر طبقه‌ها با طبقه محوری در پنج عنوان (شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، تعاملات و پیامد) برقرار می‌شود (کوربین و اشتراوس^۱، ۲۰۰۸).

جدول ۳. نمونه‌ای از نتایج کدگذاری محوری مفاهیم دریافتی از فرایند مصاحبه

کدبندی محوری	کد متمرکز/ ثانویه	نشانهگر
روانشناختی	انگیزشی	P1, p3, p2,p4,p6,P10,P9
ظرفیت‌های فیزیکی	توسعه اماکن ورزشی	P1,p4,p6,p3,p5,P7
	ایمنی اماکن	P1,p3,p2,p4,P8

کدبندی محوری	کد متمرکز/ ثانویه	نشنگر
مالی	جبران خدمت مالی	P1, p2,p5,P12
	حمایت مالی	P2, p3,p4,p6, p8, p7,p13, p5,p12,p10

۳-۳ کدگذاری گزینشی

در مرحله کدگذاری گزینشی، همراه با بررسی دقیق داده‌ها و کدگذاری دو مرحله قبل، پژوهشگر در عمق داده‌ها به تحلیل پرداخته و آن‌ها را در قالب نظریه‌ای که همان نظریه داده‌بنیاد و هدف اصلی پژوهش برای درک موقعیت بوده است ارائه می‌دهد (کرسول و پلانو کلارک^۱: ۲۰۰۶). در این فرایند، محقق بعد از تعیین مقوله هسته‌ای، سایر مقولات حول مقوله محوری را در قالب یک الگوی پارادایمی ترسیم می‌کند. این الگو باید دارای سه بعد شرایط، راهبرد و پیامد باشد. پس‌ازآن، این شرایط می‌توانند در قالب سه زیرمجموعه شرایط علی، شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر به نمایش درآید (طیعی، ۱۳۹۸). این مراحل در شکل ۲ نشان‌داده شده است.

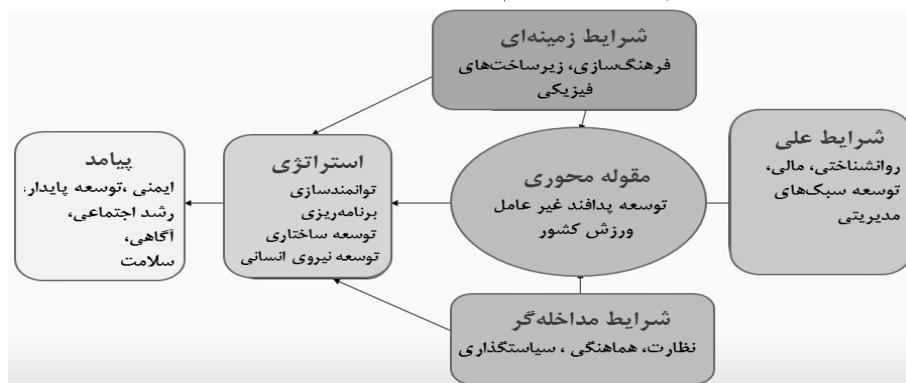
جدول ۴. نتایج کدگذاری گزینشی مفاهیم دریافتی از فرایند مصاحبه

کدبندی نظری	کدبندی محوری	کد متمرکز/ ثانویه	نشنگر
عوامل علی	روانشناختی	انگیزشی	P1, p3, p2,p4,p6,P10,P9
عوامل زمینه‌ای	ظرفیت‌های فیزیکی	توسعه اماکن ورزشی	P1,p4,p6,p3,p5,P7
		ایمنی اماکن	P1,p3,p2,p4,P8
عوامل علی	مالی	جبران خدمت مالی	P1, p2,p5,P12
		حمایت مالی	P2, p3,p4,p6, p8, p7,p13, p5, p12, p10
پیامدها	توسعه پایدار ورزش	توسعه ورزش	P2, P3,p8,p11,p12,p1,P4,p13
عوامل راهبردی	توانمندسازی	آموزش و توانمندسازی	P2, P3,p8,p7,p9,P10,p11,P4,p5
پیامدها	رشد اجتماعی	ارتقاء ارزش‌های اجتماعی	P1,p2,p3,p4,p7,p6,P11,P12,P13
عوامل علی	توسعه سبک‌های مدیریت	استفاده از انواع سبک‌های مدیریتی	P1, p3, p4, p5,p6, P7,P8,P9
عوامل مداخله‌گر	نظارت	نظارت و کنترل	P6,p5,p4,p1,P9,P10
پیامدها	آگاهی	اطلاع‌رسانی	P3, p2,p4,p5,p6,P11,P13
		توسعه ارتباطات	P5, p6,p4,p11,P7
شرایط مداخله‌گر	هماهنگی	همسوسازی سبک‌های مدیریت	p1, p5, p4,p7,p6,P8,P3

1. Creswell, J. W. and V. L Plano Clark

P1,p3, p2,p4,p10,P7,P9,P3	توسعه نیروی انسانی	توسعه کارکرد نیروی انسانی	عوامل راهبردی
p1, p5, p2,p3,p4,p6,P13	استعدادیابی		
P1, P4, p5,p2,p6, p12,p13,p11	تخصص گرایی		
P3,P8P9,P10,P11,P4,P2	برنامه‌های فرهنگی	فرهنگ‌سازی	شرایط زمینه‌ای
p3, p4,p5,p6,P8,P9,P10,P11	برنامه‌ریزی	برنامه‌ریزی	عوامل راهبردی
P8,p9,p6,p3,p10,P11	تحقیق و پژوهش		
P1, p2,p4, p5,p6,p10,p9, ,p13	رفع موانع سیاسی و قانونی	سیاست‌گذاری	مداخله‌گر
P1,p3, p2,p4,p13,p6,P9,P10,P11	حفظ امنیت افراد	ایمنی	پیامدها
P1,p4,p6,p8,p12	توسعه ساختارهای سازمانی	توسعه ساختاری	عوامل راهبردی
P8,p9,p11	چابکی سازمانی		
P1,P9,P3,P10,P11	ارتقای سلامت و بهداشت	سلامت	پیامدها

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از کدگذاری اولیه مشخص شد که مصاحبه‌شوندگان به ۲۵۵ نشان در مورد توسعه پدافند غیرعامل ورزش کشور اشاره کردند. از این بین با توجه به جدول ۲ تعداد ۲۴ طبقه یا مقوله اصلی پدافند غیرعامل ورزش کشور کشف شد که طبق جدول ۳ در ۱۷ عامل اصلی توسعه پدافند غیرعامل طبقه‌بندی شد. در این بین طبقات برنامه‌ریزی، توسعه کارکردهای نیروی انسانی، رشد اجتماعی، ایمنی و تخصص‌گرایی بیشترین فراوانی را در بین طبقات داشتند. در نهایت طبق جدول ۴، ۱۷ مقوله به‌دست‌آمده در سه دسته شرایط (علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر) راهبردها و پیامدها قرار گرفت و به ارائه الگوی توسعه پدافند غیرعامل ورزش کشور اقدام گشت.

شکل ۱. الگوی مفهومی پدافند غیرعامل ورزش کشور

ب: بخش کمی نتایج

جدول ۵. مقادیر مربوط به الگوی اندازه‌گیری در مورد متغیرهای تحقیق و ارتباط آن با یکدیگر

متغیرها	بارهای عاملی	T	معدناداری	میزان رابطه	نتیجه
پدافند عامل -> آموزش و توانمندسازی	۹۳۷/۰	۰۷۳/۳۲	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> ارتقاء ارزش‌های اجتماعی	۹۰۳/۰	۳۳۳/۳۰	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> استفاده از سبک‌های مدیریتی	۸۳۳/۰	۹۵۷/۱۹	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> اطلاع‌رسانی	۹۴۹/۰	۵۶۵/۴۱	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> انگیزشی	۸۶۹/۰	۰۹۰/۲۱	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> ایمنی اماکن	۶۳۹/۰	۲۰۰/۵	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> برنامه‌ریزی	۹۵۳/۰	۳۷۴/۶۹	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> تحقیق و پژوهش	۷۵۷/۰	۷۷۴/۷	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> تخصص‌گرایی در نیروی انسانی	۹۲۰/۰	۵۴۷/۲۰	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> توسعه اماکن ورزشی	۸۷۱/۰	۷۶۸/۱۷	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> توسعه ساختارهای سازمانی	۹۴۷/۰	۰۴۲/۴۵	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> توسعه نیروی انسانی	۹۲۸/۰	۰۵۸/۳۱	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> توسعه ورزش	۹۷۶/۰	۳۱۹/۱۰۲	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> جبران خدمت مالی	۷۷۰/۰	۲۱۵/۸	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> حفظ امنیت افراد و اماکن ورزشی	۹۶۰/۰	۵۲۳/۵۱	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> حمایت قانونی	۹۰۰/۰	۹۱۵/۲۴	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> حمایت مالی	۹۰۰/۰	۱۲۵/۳۲	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> سلامت	۷۱۰/۰	۲۰۹/۵	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> فرهنگ‌سازی	۸۴۹/۰	۸۰۶/۲۳	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> توسعه ارتباطات	۹۵۹/۰	۱۶۰/۴۷	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> نظارت و کنترل	۹۲۸/۰	۵۷۳/۲۴	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> همسوسازی سبک‌های مدیریت	۹۴۰/۰	۱۴۰/۵۰	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> چابک‌سازی سازمان‌های ورزشی	۸۰۱/۰	۵۹۸/۹	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید
پدافند عامل -> کشف و پرورش استعدادها	۸۶۴/۰	۳۰۸/۲۲	۰۰۰/۰	قوی، مثبت و معنادار	تأیید

با توجه به جدول ۵ می‌توان عنوان کرد که:

همه مؤلفه‌های به‌دست‌آمده از بخش کیفی (انگیزشی، توسعه اماکن ورزشی، جبران خدمت مالی، تخصص

گرایی در نیروی انسانی، توسعه ساختارهای سازمانی، آموزش و توانمندسازی، ارتقاء ارزش‌های اجتماعی، استفاده از سبک‌های مدیریتی، نظارت و کنترل، حمایت مالی، اطلاع‌رسانی، مدیریت ارتباط، کشف و پرورش استعدادها، همسوسازی سبک‌های مدیریت، توسعه نیروی انسانی، توسعه ورزش، برنامه‌ریزی، حفظ امنیت افراد و اماکن ورزشی، ایمنی اماکن، فرهنگ‌سازی، سلامت، حمایت قانونی، تحقیق و پژوهش، چابک‌سازی سازمان‌های ورزشی) رابطه‌ای قوی، مثبت و معنادار با پدافند غیرعامل دارند ($P < 0/05$).

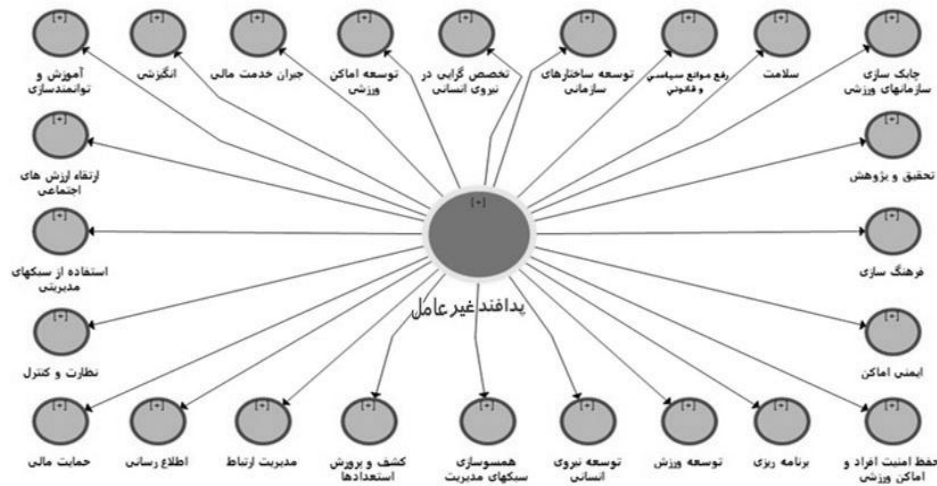
جدول ۶. معیارهای نیکویی برازش الگو

متغیر	آلفای کرونباخ $Alpha \geq 0/7$	پایایی ترکیبی $CR \geq 0/7$	میانگین واریانس استخراج‌شده $AVE \geq 0/5$	$Q2 \geq 0/35$	$R2$ $Alpha \geq 0/19$	نتیجه
آموزش و توانمندسازی	۹۶۲/۰	۹۶۷/۰	۷۱۲/۰	۶۳۰/۰	۸۷۷/۰	مطلوب
ارتقاء ارزش‌های اجتماعی	۹۲۸/۰	۹۳۷/۰	۵۹۶/۰	۳۹۴/۰	۸۱۵/۰	مطلوب
استفاده از سبک‌های مدیریتی	۹۵۵/۰	۹۶۲/۰	۷۳۹/۰	۴۷۸/۰	۶۹۴/۰	مطلوب
اطلاع‌رسانی	۹۳۶/۰	۹۴۸/۰	۷۲۴/۰	۶۱۱/۰	۹۰۱/۰	مطلوب
انگیزشی	۷۷۲/۰	۷۶۶/۰	۵۱۱/۰	۷۰۵/۰	۷۵۵/۰	مطلوب
ایمنی اماکن	۷۹۷/۰	۸۸۱/۰	۷۱۳/۰	۴۱۲/۰	۴۰۸/۰	مطلوب
برنامه‌ریزی	۹۴۴/۰	۹۵۳/۰	۶۴۹/۰	۵۷۸/۰	۹۰۸/۰	مطلوب
تحقیق و پژوهش	۹۰۵/۰	۹۳۰/۰	۷۲۹/۰	۵۷۲/۰	۵۷۳/۰	مطلوب
تخصص گرایی در نیروی انسانی	۹۶۵/۰	۹۷۴/۰	۸۸۱/۰	۷۹۰/۰	۸۴۶/۰	مطلوب
توسعه اماکن ورزشی	۸۸۴/۰	۹۰۵/۰	۵۵۱/۰	۴۲۴/۰	۷۵۹/۰	مطلوب
توسعه ساختارهای سازمانی	۹۲۵/۰	۹۴۲/۰	۷۳۰/۰	۶۰۶/۰	۸۹۶/۰	مطلوب
توسعه نیروی انسانی	۹۲۹/۰	۹۴۳/۰	۶۳۶/۰	۵۵۲/۰	۸۶۱/۰	مطلوب
توسعه ورزش	۸۸۸/۰	۹۱۹/۰	۶۹۸/۰	۵۵۳/۰	۹۵۲/۰	مطلوب
جبران خدمت مالی	۹۵۸/۰	۹۷۳/۰	۹۲۲/۰	۷۷۰/۰	۵۹۲/۰	مطلوب
حفظ امنیت افراد و اماکن ورزشی	۹۴۱/۰	۹۴۸/۰	۵۶۰/۰	۴۶۸/۰	۹۲۲/۰	مطلوب
رفع موانع سیاسی و قانونی	۹۲۳/۰	۹۳۵/۰	۵۶۷/۰	۴۶۰/۰	۸۱۰/۰	مطلوب
حمایت مالی	۹۴۰/۰	۹۵۱/۰	۷۳۷/۰	۵۲۶/۰	۸۰۹/۰	مطلوب
سلامت	۷۸۰/۰	۸۵۰/۰	۶۲۰/۰	۳۷۷/۰	۵۰۳/۰	مطلوب

نتیجه	R2 Alpha $\geq$ 0/19	Q2 $\geq 0/35$	میانگین واریانس استخراج شده AVE $\geq 0/5$	پایایی ترکیبی CR $\geq 0/7$	آلفای کرونباخ Alpha $\geq 0/7$	متغیر
مطلوب	۷۲۱/۰	۶۱۰/۰	۷۱۶/۰	۹۴۶/۰	۹۳۴/۰	فرهنگ سازی
مطلوب	۹۱۹/۰	۵۱۶/۰	۶۶۲/۰	۹۲۱/۰	۸۹۶/۰	توسعه ارتباطات
مطلوب	۸۶۱/۰	۵۵۴/۰	۷۱۷/۰	۹۲۶/۰	۸۹۸/۰	نظارت و کنترل
مطلوب	۸۸۴/۰	۶۷۰/۰	۷۹۳/۰	۹۵۰/۰	۹۳۴/۰	همسوسازی سبک های مدیریت
مطلوب	۶۴۲/۰	۷۰۵/۰	۸۸۴/۰	۹۵۸/۰	۹۳۴/۰	چابک سازی سازمان های ورزشی
مطلوب	۷۴۷/۰	۵۰۲/۰	۷۶۸/۰	۹۰۸/۰	۸۴۵/۰	کشف و پرورش استعدادها

نتایج جدول ۶ نشان داد که میزان آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی، میانگین واریانس استخراج شده، معیار Q2 و معیار R2 در حد مطلوب است. همچنین شاخص GOF، ۰/۷۳۷ به دست آمد که حاکی از آن است که الگو از برازش مناسب و قوی برخوردار است.

با توجه نتایج جدول ۵ تمامی متغیرهای تحقیق (انگیزشی، توسعه اماکن ورزشی، جبران خدمت مالی، تخصص گرایی در نیروی انسانی، توسعه ساختارهای سازمانی، آموزش و توانمندسازی، ارتقاء ارزش های اجتماعی، استفاده از سبک های مدیریتی، نظارت و کنترل، حمایت مالی، اطلاع رسانی، مدیریت ارتباط، کشف و پرورش استعدادها، همسوسازی سبک های مدیریت، توسعه نیروی انسانی، توسعه ورزش، برنامه ریزی، حفظ امنیت افراد و اماکن ورزشی، ایمنی اماکن، فرهنگ سازی، سلامت، حمایت قانونی، تحقیق و پژوهش، چابک سازی سازمان های ورزشی) قدرت پیش بینی قوی در پیش بینی پدافند غیرعامل دارند. الگوی نهایی تدوین طرح جامع پدافند غیرعامل در ورزش کشور، با در نظر گرفتن نتایج پایایی تحلیل مسیر (ضرایب مسیر و t)، آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی، روایی همگرا، معیار Q2، معیار R2 و معیار GOF در شکل ۲ آمده است.

شکل ۲ الگوی نهایی تحقیق

۴. نتیجه گیری

یکی از اصول مهم و نهایی فرایند پژوهش، رسیدن به نقطه عطفی است که به نوعی از نتایج پژوهش استفاده می شود و به تفسیر این نتایج پرداخته می شود. پژوهشگران این مقاله سعی در به وجود آوردن طرحی از پدافند غیرعامل که همه جوانب ورزش کشور را پوشش دهد، داشته اند و تنها توسعه پدافند غیرعامل در یک یا چند بخش مانند ساخت و سازها مطرح نیست و پژوهش از این نظر نوآوری دارد. سؤال اصلی تحقیق تدوین الگوی مطلوب برای توسعه پدافند غیرعامل در ورزش کشور است که در چهارچوب سؤالات روش داده بنیاد به کشف عوامل علی، زمینه ای، مداخله گر و راهبردهای مؤثر پدافند غیرعامل در ورزش کشور و همچنین پیامدهای حاصل از راهبردها می پردازد. همچنین اولویت عوامل شناخته شده و وضعیت و اعتبار الگوی ارائه شده تعیین می گردد. در ابتدای پژوهش، با بررسی مطالعات گذشته به عواملی بومی خوریم که زمینه گسترش پدافند غیرعامل ورزش کشور را فراهم می کنند که نشان دهنده موردی بودن و فقدان کل نگرایی به این موضوع است. برای بررسی جامع عوامل توسعه پدافند غیرعامل ورزش کشور، مبانی نظری پژوهش های پیشین و همچنین دیدگاه های متخصصان و صاحب نظران این موضوع می توانند به دارابودن ساختار کلی این طرح در کشور کمک کنند تا زیرساخت های پدافند غیرعامل ورزش کشور بر اساس مبانی صحیح پی ریزی شوند. در نتیجه این مرحله، سؤال هایی برای پرسش از متخصصان در فرایند مصاحبه، تهیه گردید که به صورت نیمه ساختاریافته در مصاحبه ها پرسیده شدند. طی مصاحبه ها ۲۵۵ نشان در مورد توسعه پدافند غیرعامل به دست آمد که در بیست و چهار دسته تعاریف و مفاهیم

رایج و عوامل تأثیرگذار بر پدافند غیرعامل ورزش کشور، (۱). عوامل انگیزشی، ۲. توسعه اماکن ورزشی، ۳. جبران خدمات مالی، ۴. تخصص گرایی ۵. توسعه ساختارهای سازمانی، ۶. آموزش و توانمندسازی، ۷. ارتقاء ارزش های اجتماعی، ۸. استفاده از سبک های مدیریتی، ۹. نظارت و کنترل، ۱۰. حمایت مالی، ۱۱. اطلاع رسانی، ۱۲. توسعه ارتباطات، ۱۳. کشف و پرورش استعدادها، ۱۴. همسوسازی سبک های مدیریت، ۱۵. توسعه نیروی انسانی، ۱۶. توسعه ورزش، ۱۷. برنامه ریزی، ۱۸. حفظ امنیت افراد و اماکن ورزشی، ۱۹. ایمنی اماکن، ۲۰. فرهنگ سازی، ۲۱. سلامت، ۲۲. موانع سیاسی و قانونی ۲۳. تحقیق و پژوهش، ۲۴. چابک سازی سازمان های ورزشی) جای گرفتند. در مرحله اول، متخصصان این رشته و صاحب نظران این موضوع با در نظر گرفتن مؤلفه هایی نظیر انجام پژوهش های پیشین در این حوزه، زمینه اجرایی در پدافند غیرعامل ورزش کشور، حضور و نقد فعال در این حوزه و تألیف کتب و منابع پدافند غیرعامل و ورزش شناسایی شدند که با پیگیری از تعدادی از آنان درخواست همکاری شد. در فرایند اجرا، پس از انجام ۱۱ مصاحبه، فرایند مصاحبه به اشباع نظری رسید که برای اطمینان بیشتر تا ۱۳ مورد ادامه یافت. در مطالعات پیشین نظیر بابائیان و اخلاقی (۱۳۹۶) و کشاورز (۱۳۹۶) به برخی از این عوامل به صورت موردی اشاره شده بود و از این نظر همسو با نتایج این پژوهش است. در ادامه کدگذاری در مرحله محوری مصاحبه ها، ۱۷ نشان با مفهوم پدافند غیرعامل ورزش کشور ظهور یافت. در مراحل پایانی کدگذاری گزینشی برای رسیدن به برنامه مدون، ۱۷ عامل شناسایی شده در ۵ دسته عوامل علی، زمینه ای، مداخله گر، راهبردی و پیامدها قرار گرفتند. طبق نتایج پژوهش خداداد کاشی و کریم نیا (۱۳۹۵) می توان بیان کرد که برنامه ای برای رساندن به هدف نهایی انجام نمی گیرد؛ مگر با داشتن راهبرد اجرایی که از بخش هایی نظیر توسعه ورزش، ایمنی ورزش، آگاهی و اطلاع رسانی تشکیل می شود. در ادامه به راهبردها و موارد توسعه اشاره می شود. این راهبردها با روش های اجرایی مناسب، می تواند بسیاری از مشکلات مربوط به امنیت و ایمنی ورزش کشور را رفع نماید.

از نگاه صاحب نظران این پژوهش، در مرحله کدگذاری انتخابی، نظریه داده بنیاد مقولات عمده استخراج شد که ۱۷ عامل به عنوان عوامل تأثیرگذار بر پدافند غیرعاملی ورزش کشور مشخص شد. با نگاهی اجمالی به مقوله ها، در مرحله اول می توان درک کرد که عوامل به وجود آورنده مقوله های محوری، هدف اول سیاست گذاری باید قرار گیرند تا با مرتفع کردن این عوامل بتوان به توسعه پدافند غیرعامل ورزش کشور رسید. طبقه محوری، معمولاً پدیده مورد بررسی پژوهش است که در این پژوهش، پدافند غیرعامل ورزش کشور است. بر این اساس آن را به عنوان **طبقه محوری** در نظر گرفته و سایر طبقات را به عنوان مقولات شرایطی (علی، زمینه ای و مداخله گر)، راهبرد و پیامدی بررسی کردیم.

به عوامل به وجود آمدن مقوله محوری، به تحلیل کدهای خروجی از مرحله اول با عنوان **شرایط علی** می پردازیم.

شرایط علی؛ در این پژوهش، شامل عوامل مالی، روان‌شناختی و سبک‌های مدیریتی است. از نگاه صاحب‌نظران این پژوهش این مقولات دارای مفاهیم است. در شرایط علی عامل مالی که با پژوهش مروی اصفهانی و همکاران (۱۳۹۶) همسو است شامل دو مفهوم جبران خدمات و حمایت مالی است و عامل روان‌شناختی که با پژوهش مروی اصفهانی و همکاران (۱۳۹۶) و قنبری و حکاک‌زاده (۱۳۹۹) همسو است، شامل یک مفهوم انگیزشی است و عامل سبک‌های مدیریتی که با پژوهش مرادی سیاسی و همکاران (۱۳۹۵)، سعیدی مجد و همکاران (۱۳۹۹)، یحیی و همکاران (۲۰۲۱) واسیلیوس و همکاران (۲۰۱۹) همسو است، شامل یک مفهوم استفاده از انواع سبک‌های مدیریتی است. در مورد عامل مالی می‌توان گفت از اساسی‌ترین موارد پایداری و توسعه در امور اجرایی وجود منبع درآمدی منظم و پایدار است. تا بتواند جبران خدمت کارکنان و مجریان طرح‌ها را بنماید و منابع، صندوق‌ها و بودجه‌های اختصاصی برای حمایت‌های مالی از انواع اقدامات کنونی و توسعه‌ای در آینده را داشته باشد و به وضعیت اقتصادی و معیشتی ورزشکاران و کارکنان توجه شود. عامل روان‌شناختی نشان‌دهنده نقش عوامل روان‌شناختی در توسعه پدافند غیرعامل در ورزش است. یکی از محورهای اساسی که در بحث مشارکت افراد اهمیت دارد، بحث انگیزشی است. در تبیین این یافته می‌توان چنین بیان کرد که اعمال مختلف افراد را تحریک، تقویت و هدایت می‌کند. در بحث‌های روان‌شناختی اینکه چگونه رفتار افراد تحریک می‌شود، تجزیه تحلیل می‌گردد و علل پیچیده و حالت‌های متفاوت آن در افراد بررسی می‌گردد تا جهت نیاز به توسعه، کنترل و تعدیل رفتار خاصی بکار روند، وجود عامل روان‌شناختی و مفهوم انگیزش حاکی از اهمیت تقویت انگیزه و برانگیختگی برای ایجاد رفتار صحیح و همسوی در مردم و جامعه ورزشی توسعه پدافند غیرعامل در ورزش است وجود مشوق‌های مالی، توجهات ملموس به ورزشکاران که موجب افزایش امید و اعتماد به نفس در آنان گردد از علل انگیزش در راستای توسعه برنامه‌های ورزشی است. عامل سبک‌های مدیریتی شامل مفهوم استفاده از انواع سبک‌های مدیریتی است و بیانگر این واقعیت است که وجود سبک‌های مدیریتی متناسب و لازم در انواع رویکرد اقتضائی، راهبردی، کارآمد و مدیریت اطلاعات و ارتباطات قوی و مناسب در سطوح کلان عملیاتی و خرد، نقش اساسی در اجرای تمامی برنامه‌ها، بخصوص برنامه‌های کلان و کشوری دارد.

شرایط زمینه‌ای، دسته‌ای دیگر از مقوله‌ها هستند که اثرگذاری بر مقوله عوامل پدافند غیرعامل ورزش کشور را به‌صورت درونی انجام می‌دهند. با دسته‌بندی کدهای خروجی از مرحله کدگذاری باز در مرحله اول، دودسته مقوله‌های به وجود آورنده شرایط زمینه‌ای شناسایی شدند. در دسته اول شرایط زمینه‌ای، عامل ظرفیت‌های فیزیکی قرار دارد که شامل دو مفهوم ایمنی اماکن ورزشی و عامل زیرساخت‌های فیزیکی که همان مفهوم توسعه اماکن ورزشی است و با پژوهش مروی اصفهانی و همکاران (۱۳۹۶)، مرادی سیاسی و همکاران (۱۳۹۵)، سعیدی مجد و همکاران (۱۳۹۹) و رضایی نیارکی، رضایی (۱۳۹۹) همسو

است. در نظام‌های کنونی توسعه امکانات و ارتقای اماکن ورزشی یکی از اهداف عمده سازمان‌های متولی ورزش است. به همین دلیل در نظر گرفتن راهکارهای مدیریتی مناسب به‌منظور ایجاد فضاها و امکانات بارور هم از لحاظ علمی و هم از لحاظ عملی ضروری به نظر می‌رسد. مهم‌ترین عوامل شناسایی شده در زمینه امکانات و تجهیزات ورزشی شامل فراهم‌سازی زیرساخت‌ها، دسترسی و حمل نقل است. همچنین وجود امکانات و تجهیزات ورزشی در همه جای دنیا حق شهروندی محسوب می‌شود. در این مطالعه توسعه زیرساخت‌های ورزشی، بینه‌سازی فضاها، استفاده از فضاهای چندمنظوره، برنامه‌های راهبردی در خصوص طراحی و مدیریت تجهیزات و امکانات از مهم‌ترین عوامل مقوله زمینه‌ای در توسعه ورزش است. فراهم‌سازی زیرساخت‌های ورزشی باعث افزایش مشارکت ورزشی، توسعه و حفظ ورزش در جامعه خواهد شد. به همین دلیل همه نوع زیرساخت ورزشی اعم از سخت‌افزاری و نرم‌افزاری اثر مثبتی بر مشارکت ورزشی خواهند داشت. در این خصوص یکی از مهم‌ترین مشکلات موجود استقرار نامناسب فضاهای ورزشی در میان سایر کاربری‌های شهری و ایمنی اماکن ورزشی است. حل این مشکلات به برنامه‌ریزی، مدیریت در زمینه مکان‌یابی، ساماندهی فضاهای ورزشی، مطالعات پیچیده و اساسی امکان‌سنجی و رعایت اصول پدافند غیرعامل نیاز دارد. برای حل این مشکلات تمام دستگاه‌ها باید هماهنگی لازم را بکار برند که توزیع عادلانه امکانات ورزشی و توسعه حمل‌ونقل عمومی نیز یکی از آن‌ها است. دسته دوم شرایط زمینه‌ای عامل فرهنگ‌سازی که شامل مفهوم برنامه‌های فرهنگی است و با پژوهش مروی اصفهانی و همکاران (۱۳۹۶)، مرادی سیاسری و همکاران (۱۳۹۵)، سعیدی مجد و همکاران (۱۳۹۹) و واسیلیوس و همکاران (۲۰۱۹) همسو است وجود باور و اعتقاد در نیاز به ایمنی و امنیت در فرهنگ مردم این کشور نقش مهمی در پذیرش و توسعه پدافند غیرعامل دارد. اجرای برنامه‌های فرهنگی راهکار مناسبی برای تداوم فرهنگ‌سازی در خصوص پدافند غیرعامل در ورزش است. شناسایی، ارزش‌گذاری سرمایه‌ها، دارایی‌های فرهنگی کشور مطابق اسناد بالادستی بررسی علل و آسیب و چالش‌های فرهنگ عمومی در فضای ورزشی کشور، نهادینه‌سازی اصول، الزامات و ملاحظات پدافند غیرعامل در برنامه و پروژه‌های توسعه فرهنگ و هنر کشور، استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی قابلیت‌ها و توانمندی‌های هنرمندان، انجمن‌ها، سرمایه‌گذاران و اصحاب فرهنگ و هنر در نهادینه‌سازی پدافند غیرعامل، ساماندهی نظام مدیریت فرهنگی در برابر آسیب‌های اجتماعی و چالش‌های نوین در فضاهای سایبری، تقویت قدرت و تاب‌آوری فرهنگ در راستای خنثی‌سازی تهدیدات و سناریوهای فرهنگی دشمن در جامعه ورزش، از جمله اقدامات در زمینه فرهنگ‌سازی است.

شرایط مداخله‌گر، شرایطی نظیر فراهم‌کننده‌های بیرونی یا بسترهای زمینه‌ای بیرونی هستند که در این زمینه راهبردها به‌صورت اجرایی اثربخش هستند. شرایط مقوله‌های کنترل و نظارت و هماهنگی به‌عنوان

شرایط مداخله‌گری عمل می‌کند که در جهت بهبود پدیده مورد بررسی یعنی پدافند غیرعاملی ورزش کشور عمل می‌کنند. این عوامل با پژوهش رضایی نیارکی، رضایی (۱۳۹۹)، مرادی سیاسری و همکاران (۱۳۹۵)، سعیدی مجد و همکاران (۱۳۹۹) و پالوما و همکاران (۲۰۲۰) همخوانی دارد. در شرایط مداخله‌گر عامل نظارت شامل یک مفهوم نظارت و کنترل است و عامل هماهنگی که با مطالعه مروی اصفهانی و همکاران (۱۳۹۶) همسو است، شامل مفهوم همسوسازی سبک‌های مدیریتی است و عامل سیاست‌گذاری شامل مفهوم رفع موانع سیاسی و قانونی است که با پژوهش مروی اصفهانی و همکاران (۱۳۹۶) و یحیی و همکاران (۲۰۲۱) همسو است.

شاید به جرئت بتوان ادعا کرد انجام هیچ فعالیتی در سازمان، توفیق نخواهد یافت مگر آن که کنترل‌های لازم نسبت به آن به عمل آمده باشد. به کمک کنترل است که مدیریت نسبت به نحوه تحقق هدف‌ها و انجام عملیات آگاهی و قدرت پیگیری و سنجش و اصلاح آن‌ها را پیدا می‌کند. بازرسی و نظارت در سازمان‌ها و جوامع دارای سابقه طولانی بوده و از مهم‌ترین وظایف و دغدغه‌های مدیران باتجربه است و این امر بیانگر اهمیت بازرسی و نظارت در صیانت، دوام و بقای سازمان‌ها است. بدیهی است ضرورت وجود نظارت و توصیه به ایجاد یک سامانه نظارتی به معنای بی‌اعتمادی به کارکنان سازمان‌ها نیست بلکه برای داشتن یک سازمان سرآمد، نظارت هم لازم است و مسئله‌ای که حائز اهمیت است نحوه نظارت و بازرسی است تا از فساد احتمالی در سامانه پیشگیری شود و موجبات ارتقاء و سرآمدی سازمان نیز فراهم گردد. در راستای توسعه و اجرای صحیح اصول پدافند غیرعامل در بخش‌های مختلف ورزشی نیز نیاز به کنترل و نظارت بیرونی منظم است که با جدیت در نظارت و بررسی اجرای برنامه‌ها به ارائه بازخورد و کمک به بهبود فرایند توسعه پردازد.

برای جلوگیری از تداخل مسئولیت و ایجاد وحدت عمل در روند کلی حرکت سازمان هماهنگ‌نمودن عملیات واحدهای مختلف یک سازمان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. سازمان برای نائل شدن به اهداف مورد نظرش نیاز به چارچوبی دارد که فعالیت‌های افراد مختلف سازمان را هماهنگ نموده و ارتباط مناسبی بین آن‌ها برقرار کند. همین که تعداد کارکنان یک سازمان از چند نفر تجاوز نمود هماهنگ‌نمودن فعالیت‌های آنان امری اجتناب‌ناپذیر است. بخصوص زمانی که سازمان از وسعت و بزرگی نیز برخوردار باشد، در این وضعیت بدون هماهنگی مناسب و ایجاد ارتباطات منطقی میان وظایف افراد مختلف سازمان تحقق هدف‌های مشترک به دشواری میسر می‌گردد. نکات به دست آمده در مورد هماهنگی از فرایند مصاحبه‌ها، همسوسازی سبک‌ها و برنامه‌های مدیریت ورزش و پدافند غیرعامل است تا منجر به ادغام اصول و برنامه‌های پدافند غیرعامل در مدیریت برنامه‌های ورزشی کشور گردد. همچنین سیاست‌گذاری‌های صحیح به منظور رفع موانع سیاسی، حفظ فضاهای ورزشی به‌دوراز سیاست‌زدگی و داشتن خط‌مشی و دیپلماسی

مناسب داخلی و بین‌المللی، قطعاً سوق‌دهنده، راهگشا و موجب بسیاری از پیشرفت‌های فردی و ملی در ورزش کشور خواهد بود. از نظر محققین وجود قوانین راهگشا با قانون‌گذاری صحیح و حذف موانع قانونی و فرساینده که پشتوانه و قابلیت اجرایی مناسب داشته باشند موجب حمایت قانونی از ورزشکاران و آحاد جامعه ورزش است. این عامل نیز به نوبه خود تأثیر بسزایی در پایداری ورزش و افزایش امنیت جامعه ورزشی خواهد داشت.

راهبردها نتیجه تمامی مراحل گذشته در الگوی پارادایمی بررسی عوامل توسعه هستند که با این راهبردها می‌توان تمامی موارد مراحل قبل را پوشش داد و به نوعی به سرانجام موفقیت آمیز دست یافت. در این پژوهش توانمندسازی، توسعه کارکردهای نیروی انسانی، برنامه‌ریزی و توسعه ساختاری به عنوان راهبرد برای کنترل و پاسخ به پدیده مورد بررسی، در نظر گرفته شده‌اند. در شرایط راهبردی و یا راهبرد عامل توانمندسازی شامل یک مفهوم آموزش و توانمندسازی و عامل توسعه کارکرد نیروی انسانی شامل سه مفهوم توسعه نیروی انسانی، تخصص‌گرایی و استعدادیابی است. عامل برنامه‌ریزی شامل دو مفهوم برنامه‌ریزی و تحقیق و پژوهش است و عامل توسعه ساختاری شامل دو مفهوم توسعه ساختارهای سازمانی و چابک‌سازی سازمانی است. عامل تخصص‌گرایی و توانمندسازی این یافته با پژوهش سعیدی مجد و همکاران (۱۳۹۹) همسو است. توجه به اهمیت آموزش، ایجاد تجربه از طریق کار عملی، آموزش پدافند و اهداف آن به عموم مردم و ورزشکاران از جمله نشانه‌هایی است که برای توسعه پدافند غیرعامل در ورزش از مصاحبه‌ها دریافت شده است. بهترین راه برای ساختن سازمانی که برانزده آینده باشد، ساختن سازمانی است که برانزده انسان باشد؛ بنابراین یکی از مهم‌ترین اقدامات انجام گرفته برای پدافند غیرعامل ورزش، آموزش و توانمندسازی سطوح مختلف کارکنان و مسئولین این عملیات در مواجهه با تهدیدات و بحران است. امروزه دیگر کارکنان سازمان، ابزار موفقیت مدیر نیستند و به عنوان سرمایه‌های سازمان به گردانندگان اصلی کار و شرکای سازمان تبدیل شده‌اند. برای دستیابی به این ویژگی‌ها، سازمان باید مهم‌ترین منبع و عامل رقابتی خود یعنی نیروی انسانی را توانمند سازد. آموزش یا در معنای فراگیرتر آن، توانمندسازی کارکنان هم برای فرد، هم برای سازمان است. آموزش یک وظیفه اساسی در سازمان‌ها و یک فرایند مداوم و همیشگی است و امری موقتی و تمام‌شدنی نیست. کارکنان در هر سطحی از سطوح سازمان، اعم از مشاغل ساده یا مشاغل پیچیده محتاج آموزش و یادگیری و کسب دانش و مهارت‌های جدید هستند و باید همواره برای بهتر انجام دادن کار خود از هر نوع که باشد، روش‌ها و اطلاعات جدیدی کسب نمایند. همچنین توانمندسازی در کارکنان شرایطی را ایجاد می‌کند که آنان زندگی کاری خود را در پرتو آن کنترل می‌کنند و به رشد کافی برای پذیرش مسئولیت‌های بیشتر در آینده دست می‌یابند (به داغی و همکاران، ۱۳۹۳).

عامل توسعه نیروی انسانی این یافته نیز با پژوهش سعیدی مجد و همکاران (۱۳۹۹) و مروی اصفهانی

و همکاران (۱۳۹۶) همسو است. داشتن نیروی انسانی مستعد یکی از اصلی‌ترین معیارهای توسعه سازمان‌هاست، کشف و پرورش استعدادها مسیر سریع ترقی و توسعه برنامه‌هاست، وجود افراد مستعد در سازمان‌ها و سازکارهای شناسایی افراد مستعد و پرورش آن‌ها عامل راهبردی توسعه پدافند غیرعامل در ورزش است. ریشه بحث‌های پدافند غیرعامل به نیازهای انسان برای زندگی برمی‌گردد با مروری بر هرم نیازهای انسانی نقش بسیار مهم خواسته ایمنی و امنیت آشکار است. پدافند غیرعامل به منظور تأمین ایمنی و امنیت انسان در برابر پتانسیل‌های بروز خطر است. توسعه منابع انسانی برای تمام سازمان‌هایی که می‌خواهند پویا و رشد محور باشند، بسیار پراهمیت خواهد بود. تمرکز بر همه جوانب توسعه منابع انسانی توجه به پیشرفت، پرورش، آموزش، مدیریت نیروهای سازمان و... به ساخت محیط کاری فوق‌العاده کمک خواهد کرد. محیط کاری که سازمان و تک‌تک کارمندان اهداف شغلی خود را در آن تحقق یافته می‌یابند. سازمان‌های سالم بر توسعه منابع انسانی اعتقاد داشته و تمام اصول آن را مورد نظر قرار می‌دهند. از دیدگاه پدافند غیرعامل در ورزش کلید موفقیت توسعه منابع انسانی، همراهی و هم‌افزایی است. هرچه بیش‌تر در کنار هم وقت بگذرانید، تبادل نظر کنید، ایده‌های مطالعاتی خود را به اشتراک بگذارید، سرعت پیشرفت و همین‌طور روحیه گروه چند برابر خواهد شد (اخوان، ۱۳۹۰).

عامل برنامه‌ریزی، این یافته با پژوهش غفوری و همکاران (۱۳۹۵)، مروی اصفهانی و همکاران (۱۳۹۶) و کشاورز و همکاران (۱۳۹۶) همسو است. عامل برنامه‌ریزی به مفاهیمی مانند توجه به اولویت‌ها، استفاده از فرایند تصمیم‌گیری، توجه به قابلیت اجرا، استفاده از برنامه در تمامی بخش‌ها و برنامه‌ریزی توسط نخبگان و... اشاره دارد. سراسر تاریخ طراحان همواره برنامه‌ریزی را به‌عنوان بخشی از کار خود در نظر گرفته‌اند. این امر شامل محافظت در مقابل شرایط جوی و باد و باران و نیز ایجاد امنیت در برابر گزند افرادی که قصد آسیب‌رساندن به آن‌ها را داشتند، می‌شود. از پایان جنگ جهانی دوم در بسیاری از کشورهای جهان پدافند غیرعامل به‌عنوان راهکار غیرمسلحانه در جهت کاهش آسیب‌پذیری تأسیسات شهری، تجهیزات زیربنایی و نیروی انسانی مطرح شده و مورد توجه قرار گرفته است. به‌عنوان مثال در شوروی سابق: بررسی برنامه‌های آن به‌وضوح نشان می‌دهد که از نظر پیمان ورشو، دفاع غیرعامل نقش مهمی در تهیه مقدمات امنیت کشورها دارد. در پیمان ناتو در داخل ستادهای ناتو در بروکسل یک سازمان غیرنظامی مخصوص برنامه‌ریزی فوری و اضطراری وجود دارد وظیفه آن انجام برنامه‌ریزی غیرنظامی است. در سوئیس تمام شهروندان سوئیسی مجبورند که در سازمان‌های دفاع نظامی یا دفاع غیرعامل خدمت کنند. هدف اساسی برنامه دفاع غیرعامل در این کشور داشتن یک پناهگاه برای هر شهروند است. در زلاندنو دستورکار مدیریت اضطراری دفاع شهری دامنه وسیعی از پیشنهادها و خدمات را در بخش دفاع غیرعامل برای ارزیابی و کنترل مدیریت بحران و هدایت و کنترل منابع در دسترس به هنگام وقوع حوادث در سطح

ارائه نموده است (کیانی و سالاری، ۱۳۹۳).

توسعه ساختاری عاملی است با پژوهش واسیلیوس و همکاران (۲۰۱۹)، سعیدی مجد و همکاران (۱۳۹۹)، مروی اصفهانی و همکاران (۱۳۹۶) همسو است. تناسب ساختار سازمان‌های ورزشی کشور با ماهیت پدافند غیرعامل که کارکرد آن در بسیاری از مواقع متغیر، سریع و پویاست بسیار ضروری است؛ مانند برنامه‌های سراسری و سریع پدافند غیرعامل در مقابله با تهدید ویروس کرونا که باید سریع تدوین، ابلاغ و اجرا گردد. آمادگی و دستیابی به اجرای سریع و صحیح برنامه‌های پدافند ساختارهای فعال و چابک نیاز دارد.

در عصر ما در رابطه با پدافند غیرعامل، برای بقا و پیشرفت و حتی حفظ وضع موجود، می‌بایست جریان نوآوری و توسعه‌گرایی را در سازمان تداوم بخشید تا از رکود و نابودی آن جلوگیری شود. نوع ساختارهای یک سازمان می‌تواند از جمله عناصر و عوامل تأثیرگذار بر توسعه و پیشرفت یک سازمان به شمار آید زیرا سازمان‌هایی با نوع ساختار ثابت با سازمانی‌های دارای ساختار پویا کاملاً متفاوت از یکدیگر هستند. ساختار سازمان مجموعه راه‌هایی است که طی آن فعالیت‌های سازمان به وظیفه‌های شناخته‌شده تقسیم و میان این وظیفه‌ها هماهنگی ایجاد می‌شود. توسعه ساختارهای سازمانی منجر به تغییرات وسیع در جایگزینی ساختارهای سنتی، متمرکز و غیرفعال با ساختارهای سازمانی پویا، فعال، مشارکتی و خود مدیریتی گردید. ساختار سازمانی نشان‌دهنده سطوحی است که در سلسله‌مراتب اداری وجود دارد و نیز حیطه کنترل مدیران یا سرپرستان را مشخص می‌نماید. به‌طورکلی هدف از ساختار سازمانی هماهنگی نیروی انسانی و منابع موجود در جهت افزایش کارایی و اثربخشی سازمان است (به داغی و همکاران، ۱۳۹۳).

همچنین عامل چابک‌سازی با پژوهش آزادی (۱۳۹۸) و پالوما و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. ادامه حیات سازمان‌ها تنها در گرو حذف فرایندهای غیرضروری و چابک‌سازی مجموعه، به‌منظور پاسخ سریع‌تر و بهتر به شرایط جدید و نیازهای متغیر است. (آزادی ۱۳۹۸).

درنتیجه اگر این فرایندها خروجی مناسبی داشته باشند، می‌توانند منجر به پیامدهایی شوند که به توسعه پدافند غیرعامل ورزش کشور کمک شایانی کنند. در این پژوهش مقوله‌های سلامت، ایمنی، توسعه پایدار، آگاهی و رشد ارزش‌های اجتماعی مانند افزایش حس وطن‌پرستی، حس نوع‌دوستی، هم‌دلی و هم‌بستگی، قانونمندی و اخلاق‌مداری و... به‌عنوان پیامد و نتیجه حاصل از توسعه پدافند غیرعامل در ورزش کشور در نظر گرفته شده است. این عوامل با پژوهش مرادی سیاسری و همکاران (۱۳۹۵)، مرادی سیاسری و سعیدی مجد و همکاران (۱۳۹۹)، یحیی و همکاران (۲۰۲۱) همکاران (۱۳۹۹) و پالوما و همکاران (۲۰۲۰) همخوانی دارد. مقوله سلامت و ایمنی افراد جامعه به عهده نهادهای خاصی است که فعالیت این نهادها مسئولیت افراد جامعه در قبال سلامت و ایمنی خود را نفی نمی‌کند، پدافند غیرعامل مسیری است

که آحاد جامعه را به خودآگاهی در خصوص حفظ سلامتی و امنیت می‌رساند و دستیابی به نیاز اساسی افراد جامعه را قطعی‌تر می‌سازد، در چنین جامعه‌ای افراد بعد از تأمین نیازهای اولیه ایمنی و سلامت در مسیر رشد و شکوفایی قرار می‌گیرند. جامعه‌ای که افراد آن در تأمین امنیت جامعه و هموعان خود در تلاش باشند در مسیر رشد ارزش‌های انسانی مانند هم‌دلی و هم‌بستگی قرار می‌گیرند و موجب وحدت جامعه خود می‌شوند. این وحدت وقتی حاصل همکاری و نوع‌دوستی و وطن‌پرستی افراد جامعه باشد توسعه و پیشرفت جامعه را در تمامی بخش‌ها، مانند حوزه ورزش را به همراه خواهد داشت. بخشی حساس با حوزه اجتماعی پرجمعیت که توسعه و پیشرفت آن موجب ارتقای سطح سلامت روحی و جسمی و نشاط آحاد جامعه است و توسعه فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی پایدار کشور به دنبال دارد.

۵. پیشنهادها

توسعه و بهبود همه ابعاد به‌دست‌آمده از پژوهش، به توسعه امنیت و پایداری ورزش می‌انجامد و موجب ارتقای امنیت همه‌جانبه حوزه ورزش کشور می‌شود. عوامل به وجود آورنده مقوله‌های محوری، باید هدف اول سیاست‌گذاری‌ها قرار گیرند تا با مرتفع کردن این عوامل بتوان به توسعه پدافند غیرعامل ورزش کشور رسید. با نگرش به رویکرد و تأکید رهنامه (دکترین) پدافند غیرعامل بر هدایت متمرکز و اجرای غیرمتمرکز و طیف گسترده ساختاری، مأموریتی و سازمانی و تعدد قابل‌توجه مراکز حساس و مهم حوزه ورزش در اقصی نقاط فضای سرزمینی، اولین گام‌های محوری، شامل موارد مشروحه ذیل است که باید مدنظر قرار گیرد:

پیشنهادهای کاربردی

عامل مدیریت ارتباطات و ساخت و توسعه زیرساخت‌های ارتباطی اولین اولویت را در بین عوامل شناسایی‌شده در پژوهش دارد پیشنهاد می‌شود سازمان‌های ورزشی به بررسی بیشتر و تقویت این عوامل بپردازند.

عامل نظارت و کنترل و برنامه‌ریزی اولویت دوم و سوم در بین عوامل شناسایی‌شده را دارند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود سازمان‌های ورزشی برای اقدامات توسعه‌ای و پایداری ورزش کشور نسبت به تقویت مقوله‌های یادشده اهتمام و توجه ویژه مبذول دارند.

توصیه می‌شود به پیاده‌سازی و شناسایی بیشتر عوامل روان‌شناختی، مالی و سبک‌های مدیریتی مناسب سازمان‌های ورزشی که به‌عنوان شرایط مؤثر بر توسعه اقدامات حمایتی و دفاعی پدافند غیرعامل در ورزش شناخته‌شده‌اند، بیشتر توجه شود.

سازمان‌های ورزشی با توسعه سایر عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر مانند توسعه اماکن ورزشی، فرهنگ‌سازی و رفع موانع سیاسی و قانونی قطعاً به رشد هرچه بهتر سازمان و توسعه طرح پدافند غیرعامل کمک خواهند نمود.

توانمندسازی و توسعه نیروی انسانی از عوامل شناسایی شده در راهبردها هستند که اهمیت توجه به آموزش و تخصص گرایی در نیروی انسانی را تأکید می کنند.

عامل توسعه ساختاری بر ایجاد مرکز و ساختاری چابک و شفاف برای برنامه ریزی و تصویب اصول و ضوابط، استانداردها، مقررات و آیین نامه و... پدافند غیرعامل در ورزش تأکید دارد تا با ساماندهی و همسوسازی تمام اقدامات حمایتی، دفاعی و ایمنی در ورزش از موازی کاری و پراکندگی اقدامات پیشگیری شود و هیچ جنبه ای از ورزش مورد غفلت واقع نگردد.

به دلیل مهم بودن و در اولویت بودن عامل مدیریت ارتباطات و توسعه زیرساخت های ارتباطی در ورزش پیشنهاد می شود مطالعات جداگانه ای برای شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه ارتباطات در ورزش بررسی شود.

پژوهش حاضر در بین صاحب نظران هیئت علمی و مدیریت ورزشی صورت گرفت که توصیه می شود در دیگر سازمان ها مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد.

فهرست منابع و مآخذ

الف- فارسی

- آذریان رضا، قره‌باغی حامد. (۱۳۹۸). پدافند غیرعامل. انتشارات قرارگاه پدافند هوایی خاتم‌الانبياء (ص) آجا
- آزادی، نیلوفر (۱۳۹۸)، ”عوامل مؤثر بر طراحی نظام صنفی ورزش جمهوری اسلامی ایران”، همایش تربیت بدنی و سلامت و اولین کنگره مدیریت ورزشی دانشگاه گیلان، ۱۳۹۸- صص ۵۹-۹۷.
- اخوان پیمان، درویش زاده مرضیه. (۱۳۹۰). ”ارائه چارچوب مدیریت بحران مبتنی بر مکاتب فکری مدیریت دانش ایران در بحران زلزله” نشریه علوم فناوری اطلاعات، دوره ۲۷- شماره ۱.
- اسکندری حمید. (۱۳۹۰). دانستنی‌های پدافند غیرعامل ویژه مدیران و کارشناسان. تهران. انتشارات بوستان حمید.
- بابائیان فینه مهدی، اخلاقی حبیب اله. (۱۳۹۶)، ”راهکارهای رشد و توسعه ورزش کشتی از دیدگاه مدیران و کارشناسان کشتی”. اولین کنفرانس ملی علوم ورزش و یافته‌های کاربردی
- به‌داغی، محمدعلی سعیدی و مهدی مدیری و سید جواد هاشمی فشارکی (۱۳۹۳)، ”بررسی مجموعه ورزشی از دیدگاه پدافند غیرعامل مطالعه موردی: ورزشگاه آزادی تهران”، ششمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت جامع بحران، مشهد، دبیرخانه دائمی کنفرانس بین‌المللی مدیریت جامع بحران.
- پای سوتیریادو، ورله بوسخر (۱۳۹۹). ترجمه شهرام علم، احمد فلاحی، آرزو غفاری، مهدی‌آبادی، مریم منظمی، مبانی مدیریت ورزشی مدیریت ورزش قهرمانی. جهاد دانشگاهی. (دانشگاه شهید بهشتی).
- سعیدی مجد نغمه، عبدالملکی حسین، خدایاری عباس، (۱۳۹۹)، ”شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر امنیت اماکن ورزشی”، فصلنامه علمی پژوهش‌های حامی‌گری، مدیریت و بازاریابی ورزشی دوره اول- شماره سوم - پاییز ۹۹ صص ۵۰-۲۶
- حسین دوست ابوالقاسم، مؤمنی مجتبی، (۱۳۹۷)، پایان‌نامه، ”نقش بصیرت در خواص جامعه و تأثیر آن در پدافند غیرعامل فرهنگی از منظر اسلام و تاریخ”، دانشکده علوم قرآنی اصفهان
- حق جو محمدرضا (۱۳۹۷). مبانی پدافند غیرعامل. مدیریت برنامه، بودجه و تشکیلات. دانشگاه مازندران
- خداداد کاشی فرهاد، کریم نیا الهام. (۱۳۹۵). ”بررسی تأثیر عامل‌های اقتصادی و اجتماعی بر موفقیت ورزشی کشورها در بازی‌های المپیک (۲۰۱۲-۱۹۹۶)“. تحقیقات الگوسازی اقتصادی. ۴۳-۶۷.
- خورشیدی ابوالفضل، صادقی پور نرگس. (۱۳۹۶). ”بررسی و تحلیل وضعیت تربیت بدنی و ورزش با تأکید بر احکام برنامه‌های پنج‌گانه توسعه”، معاونت پژوهش‌های اجتماعی. فرهنگی دفتر: مطالعات فرهنگی.
- چالوک، غلامرضا (۱۳۷۸). مقابله با سوانح و بلايا (با رویکرد انتظامی)، انتشارات گیسوم
- دانایی‌فرد حسن، امامی سیدمجتبی. (۱۳۸۶). راهبردهای پژوهش کیفی: تأملی بر نظریه‌پردازی داده‌بنیاد. اندیشه مدیریت راهبردی (اندیشه مدیریت). ۱ (۲). ۶۹-۹۷

- رضایی نیارکی محمدرضا، رضایی نورمحمد، (۱۳۹۹)، "اولویت‌بندی عوامل زمینه‌ای مؤثر بر تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران با رویکرد تحلیل سلسله‌مراتبی"، پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، ۱۳(۵۱)، ۸۳-۱۰۲
- زرقانی سیدهادی، نورانی جنیدآباد الهه. (۱۳۹۲)، "بررسی و تحلیل جایگاه جنگ نرم در پدافند غیرعامل با تأکید بر تهدیدات اجتماعی و فرهنگی"، همایش سراسری پدافند غیرعامل در علوم و مهندسی.
- زرقانی سیدهادی، اعظمی هادی، نورانی جنیدآباد الهه، (۱۳۹۴)، پایان‌نامه، "نقش و جایگاه جمعیت در پدافند غیرعامل"، دانشگاه فردوسی مشهد
- سازمان پدافند غیرعامل کشور، قرارگاه پدافند اقتصادی. (۱۳۹۴). درآمدی بر پدافند اقتصادی. نیلوفران
- شاه منصوری عزت اله، سیدامیر احمد مظفری. (۱۳۸۵)، "عوامل بروز بحران‌های ورزشی و روش پیشگیری از آن‌ها در زمینه‌های نرم‌افزار و سخت‌افزار، جان‌افزار و رسانه‌ها"، پژوهش در علوم ورزشی ۱۲. ۸۷.
- طبیبی سید امیرحسین. (۱۳۹۸) درآمدی بر روش تحقیق: رویه‌های استاندارد تحلیل داده‌های کیفی. سیاست‌نامه علم و فناوری. ۷-۸
- فوقانی زهرا (۱۳۹۳)، "جایگاه فرهنگ در پدافند غیرعامل با تأکید بر کارکرد رسانه"، همایش ملی پدافند غیرعامل و علوم انسانی
- قنبری پونه، حکاک‌زاده مینا (۱۳۹۹)، "بررسی عوامل مؤثر در بهبود قابلیت‌های فضا‌های ورزشی در راستای توسعه امنیت شهری". نشریه مطالعات مدیریت ورزشی دوره ۱۲. شماره ۶۰، خرداد ۱۳۹۹. صص ۱۵۱-۱۶۸
- کشاورز حسین، خانزادی مصطفی، چاله‌کای علیرضا (۱۳۹۶)، پایان‌نامه، "به کارگیری پدافند غیرعامل در تحلیل و مدیریت ریسک در پروژه‌های ملی"، موسسه آموزش عالی علوم و فنون آریان، دانشکده عمران.
- اکبر کیانی؛ فرضعلی سالاری سردری؛ (۱۳۹۳)، "تحلیل و اولویت‌بندی راهبردهای امنیت محیطی فضا‌های شهر زابل"، فصلنامه دانش انتظامی سیستان و بلوچستان. دوره ۱۱، تابستان ۱۳۹۹، صص ۱۱۵-۱۴۲
- محمدشفیعی محمدرضا، محمدشفیعی امیرحسین (۱۳۹۴)، "بحران و راهکارهای مدیریتی آن"، دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و فناوری
- مرادی سیاسی غلامرضا، کشگر سارا، سالار روح الله، قبادی عباس (۱۳۹۹)، "عوامل مؤثر بر احساس امنیت فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران"، پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، ۱۳(۵۰)، ۱۰۱-۱۲۲.
- مرادی سیاسی، غلامرضا، کارگر غلامعلی، فرزاد غفوری، یوسف محمدی مقدم (۱۳۹۵)، "ارائه الگوی عوامل تأثیرگذار بر امنیت رویدادهای ورزشی ایران"، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال هشتم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۵. ۱۷۵-۱۹۰
- مروی اصفهانی ناهید، فراهانی ابوالفضل، کشاورز لقمان (۱۳۹۶)، "تحلیل عوامل بحران در ورزش همگانی"، نشریه رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی. دوره ۶، شماره ۲۱، تابستان ۱۳۹۷ صص ۵۱-۶۷
- میرسمیعی سیدمحمد (۱۳۹۵). مجموعه شعله‌های سپید کلیات در دفاع غیرعامل. انتشارات پشتیبان، تابستان ۱۳۹۵

- Chin, W. (1998). "Issues and Opinion on Structural Equation Modeling". *MIS Quarterly*, 22(1), 7-16
- Corbin, J & Strauss, A. (2008). "Basics of Qualitative Research". *Techniques and Procedures* Thousand Oaks
- Creswell, J. W. and V. L Plano Clark. (2007). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*, London: Sage Publication Inc
- Finch, C. F. Gabbe, B. J. Lloyd, D. G. Cook, J. Young, W. Nicholson, M & Doyle, T. L. (2011). "Towards a national sports safety strategy: addressing facilitators and barriers towards safety guideline uptake". *Injury prevention*, 17(3), 1-10.
- Pauchant, T. C. & Mitroff, I. I. (1992). *Transforming the crisis-prone organization: Preventing individual, organizational, and environmental tragedies*: Jossey-Bass.
- Paloma Escamilla-Fajardo, Juan M. Núñez-Pomar, Ferran Calabuig Moreno and Ana M. Gómez-Tafalla (2020) "Effects of the COVID-19 Pandemic on Sports Entrepreneurship". *Sustainability* 2020, 12(20), 8493; <https://doi.org/10.3390/su12208493>
- Samatas, M. (2007). "Security and Surveillance in the Athens 2004 Olympics Some Lessons from a Troubled Story". *International Criminal Justice Review*, 17(3), 220-238
- Vassileios Tokakisa, Panagiotis Polychronioua, George Boustrasb (2019) "Crisis management in public administration": The three phases model for safety incidents *safety Science* 113(2019)37-43
- Yahya Maresh H. Hazaa, Faozi A. Almaqtari & Abdullah Al-Swidi Albert W. K. Tan. (2021). "Factors Influencing Crisis Management: A systematic review and synthesis for future research", <https://doi.org/10.1080/23311975.2021.1878979>

